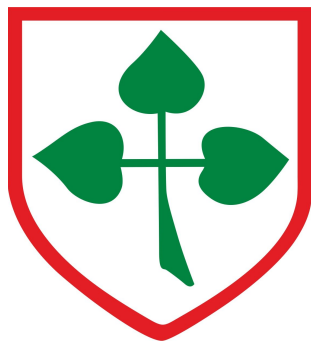

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 376/LIII /2014
Rady Miejskiej w Nowym Stawie
z dnia 18 marca 2014 r.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowy Staw 2033

1. Wprowadzenie

Długofalowy rozwój jest niezwykle trudny do przewidzenia, co nie oznacza, że powinniśmy zaniechać prób jego opisanie czy wskazania pożądanych kierunków. Naturalnie, nasze oczekiwania wobec przyszłych możliwości rozwoju w znacznej mierze oddają nasze obecne uwarunkowania i ograniczenia, i prawdopodobnie będą one ulegały zmianom. Z całą świadomością i pokorą przed nieznaną przyszłością przystępujemy jednak do próby określenia tego, co jest najważniejsze dla przyszłości naszego miasta i gminy. W tych dziś określanych kierunkach wyrażamy się przede wszystkim my – dzisiejsi mieszkańcy miasta i gminy Nowy Staw, marząc, oczekując, planując i przygotowując się na możliwe przyszłe zagrożenia i szanse rozwoju dla naszej gminy.

Latem 2013 rozpoczęliśmy prace nad tworzeniem nowej strategii rozwoju z perspektywą wykraczającą poza przewidywalne kampanie i kadencje wyborcze, możliwe działania i środki. Celem przygotowanej strategii jest określenie zasadniczych priorytetów rozwoju, które, jak wierzymy dziś, będą także za 20 lat podstawą rozwoju. Wychodząc naprzeciw potrzebom możliwie największej liczby mieszkańców, zarówno obecnych, jak i przyszłych, chcemy wskazać te kierunki, które będą umacniały potencjał społeczny, gospodarczy, kulturowy i przyrodniczy naszego mikroregionu w taki sposób, aby nie tylko obecne, ale i przyszłe pokolenia, mogły cieszyć się z życia w Mieście i Gminie Nowy Staw. Chcemy świadomie i fachowo wpływać na procesy zachodzące w Nowym Stawie. Wspólnie z mieszkańcami chcemy wyznaczyć niekolidujące ze sobą funkcje i strategiczne kierunki przekształceń, optymalnie wykorzystując obecne i przyszłe walory i zasoby Miasta i Gminy Nowy Staw.

Każda strategia, także i nasza Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowy Staw 2033, jest pewnym kompromisem pomiędzy grupami interesów, możliwościami i zagrożeniami rozwoju. Chcemy, aby ta strategia przyczyniła się do koordynacji działań podejmowanych z inicjatywy różnych grup mieszkańców, urzędników, przedsiębiorców, w sposób, który zapewni efektywne wykorzystanie możliwości potencjału oraz wielostronne i co ważniejsze – długofalowe korzyści. Chcemy także, aby niniejsza Strategia stała się podstawą wyznaczania innych planów, w tym operacyjnych i inwestycyjnych związanych z gospodarką przestrzenną, przedsiębiorczością, społeczeństwem i planami sektorowymi.

Głównymi realnymi autorami, stojącymi za zapisami strategii są zaangażowani mieszkańcy Miasta i Gminy Nowy Staw, którzy aktywnie brali udział w pracach nad tworzeniem strategii. Wywiady, ankiety, spotkania z mieszkańcami, rozmowy, uwagi i komentarze pozwoliły autorom sformułować kilka wspólnych mianowników, łączących w długofalowe priorytety

bieżące oraz przyszłe oczekiwania i nadzieje. Inspirujące i ważne dla procesu było także zaangażowanie najmłodszych mieszkańców w myślenie o przyszłości – wizualizowane w formie prac plastycznych. To dzisiejsze dzieci, młodzież i uczniowie – przyszli obywatele, przedsiębiorcy, rolnicy, urzędnicy, radni, burmistrzowie – będą żyli w takim mieście, jakie zaczynamy wraz z realizacją tej strategii tworzyć. I to oni za 20 lat, będą oceniać słusność dziś podejmowanych priorytetów i ich realizacji. Rola mieszkańców i różnych grup społecznych w tworzeniu strategii jest kluczowa, ponieważ dobra strategia może być wyłącznie realizowana przez zaangażowanych mieszkańców.

Podejmowane dziś decyzje, zarówno strategiczne, jak i bardzo operacyjne, mają bezpośredni wpływ na przyszłość Nowego Stawu i jego mieszkańców. Chcemy jak najlepiej wykorzystywać środki, zasoby i walory, nie tylko z myślą o nas, ale także – przede wszystkim – z myślą o mieszkańcach w 2033 roku. Dostępne fundusze zewnętrzne, w tym strukturalne i inne środki Unii Europejskiej, rządu, województwa oraz lokalne środki własne, powinny zostać wykorzystane na tworzenie trwałych podstaw długofalowego rozwoju, z których będą mogły korzystać także przyszłe pokolenia mieszkańców Miasta i Gminy Nowy Staw.

Nie chcemy tworzyć strategii, która pozostaje listą życzeń czy marzeń, ani listą zadań własnych urzędu. Chcemy stworzyć dokument strategiczny, będący efektem lokalnych dyskusji i dyskursów, wskazujący najważniejsze podstawy, mogące zapewnić długotrwały, harmonijny rozwój demograficzny, gospodarczy, kulturowy i ekologiczny Miasta i Gminy Nowy Staw w perspektywie sięgającej nawet poza rok 2033. Stawiamy sobie ambitne i dalekosiężne priorytety, określając przy tym ramy narzędzi ich realizacji i wierzymy, że wprowadzenie w życie strategii przyczyni się do trwałego, zrównoważonego i efektywnego rozwoju Miasta i Gminy Nowy Staw. Chcemy, żeby nasza gmina była dostatnią, przyjazną gminą, w której dobrze się mieszka, pracuje i wypoczywa. Dołożymy starań, aby Nowy Staw rozwijał się harmonijnie, najlepiej wykorzystując swoje walory i możliwości, eliminując ograniczenia i zagrożenia.

2. Tendencje rozwojowe Miasta i Gminy Nowy Staw

Zachodzące w Mieście i Gminie Nowy przemiany demograficzne, społeczne, a także gospodarcze i kulturowe, wymuszają dostosowanie lokalnych planów rozwoju do nowych zjawisk, takich jak narastające mobilność mieszkańców i migracje, otwarcie rynków pracy oraz zmiany stylów życia i oczekiwań mieszkańców. Miasto i Gmina wkroczyły w kolejne tysiąclecie, którego początek charakteryzuje się dynamicznym postępem technologicznym, głębokimi procesami globalizacyjnymi oraz niespotykanym wcześniej tempem tych zmian.

Nie pozostają one bez wpływu na środowisko społeczne i gospodarcze, w którym żyją mieszkańcy Nowego Stawu i okolic.

Głównym wyznacznikiem możliwych kierunków i priorytetów rozwoju Miasta i Gminy Nowy Staw jest jej położenie: z jednej strony w zewnętrznej strefie Metropolii Gdańskiej – jednej z najbardziej dynamicznie rozwijających się metropolii Europy Środkowej; z drugiej zaś na, w pewnej mierze, peryferyjnych terenach Żuław, o dostępności ograniczonej widłami dwóch wielkich rzek: Wisły i Nogatu. Mobilność mieszkańców oraz dostępność do terenu gminy w zasadniczy sposób determinują szanse rozwoju gminy. W ostatnich latach i przy wykorzystaniu zarówno lokalnych, jak i europejskich funduszy wyremontowano na terenie gminy 15,08 km dróg, zbudowano także 7,8 km ścieżek i traktów pieszo-rowerowych. Dodatkowo nowe inwestycje drogowe w wyraźny sposób skróciły dojazd do centrum Metropolii Gdańskiej z 1 godz. 15 minut do 45 minut. Bliskość i dobre skomunikowanie z Gdańskiem miasta i gminy Nowy Staw, wraz z walorami przyrodniczymi, wyraźnie podnoszą jej potencjał osadniczy jako dalszego zaplecza metropolii. Sąsiadujące z Nowym Stawem gminy, wraz całymi powiatami malborskim i nowodworskim, tworzą subregion o dużym potencjale turystycznym i rekreacyjnym, bogatym w zasoby dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza wiejskiej architektury, stwarzając idealne warunki do aktywnych form wypoczynku, w tym turystyki rowerowej, kajakowej i pieszej.

Zmieniająca się struktura społeczna i demograficzna współczesnej Europy, Polski, Pomorza znajduje także swój wyraz w postępujących procesach zmniejszania dzietności, starzenia się społeczeństwa, niekorzystnych trendów migracyjnych, widocznych także w Mieście i Gminie Nowy Staw. Zmiany te, postępujące od 20 lat stają się niezwykle poważnym problemem rozwojowym, nie tylko Nowego Stawu, ale także innych gmin regionu. Przeobrażanie się struktury społeczno-demograficznej, wpływając na system edukacji, służby zdrowia, rynek pracy i inne sfery, może stać się nie tylko wyzwaniem, ale także tworzyć elastyczne podstawy dalszego rozwoju, niebazującego jedynie na prostym wzroście liczbowym populacji, ale opierającym się na transformacjach jakościowych, poprawy warunków życia, polepszenia struktury i zadowolenia mieszkańców ze swojego miejsca zamieszkania.

Przemiany gospodarcze, prowadzące z jednej strony do wzrostu przedsiębiorczości, z drugiej strony przyniosły niemal całkowitą deindustrializację miasta oraz spadek znaczenia średnich, rodzinnych gospodarstw rolnych, wypieranych przez wielkoobszarowe farmy. Zmiany te przyczyniają się do spadku zatrudnienia i popytu na pracę, zarówno w rolnictwie, jak i przetwórstwie. Jednocześnie w ostatnich latach widoczne są oznaki wyraźnej transformacji zarówno produkcji przemysłowej, jak i rolnej. Poza wielkopowierzchniowymi gospodarstwami rolnymi zaczyna rozwijać się rolnictwo ekologiczne, w tym hodowla oraz

uprawy warzyw i owoców, bazujące na naturalnych metodach i produktach, coraz to lepiej znajdujące rynki zbytu w pobliskiej Metropolii Gdańskiej. Kolejnym sektorem jest energetyka odnawialna, w tym zarówno wiatrowa, jak i słoneczna. Obecnie już Nowy Staw stał się regionalnym potentatem produkcji energii wiatrowej. W gminie funkcjonują 23 elektrownie wiatrowe, kolejne 20 jest w fazie planów.

Ekologiczne rolnictwo wraz z ekologiczną energetyką, wsparte wyraźną poprawą infrastruktury, w tym komunalnej, drogowej oraz społecznej, stają się marką Miasta i Gminy, co w najbliższej przyszłości może spowodować odwrócenie niekorzystnych trendów społecznych i demograficznych.

3. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowy Staw 2033

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowy Staw do roku 2033 została wypracowana w oparciu o szerokie konsultacje społeczne, zaś przedstawione poniżej strategiczne priorytety, wizja i obszary, zostały określone jako wspólne mianowniki czy podstawy, wyraźnie wyłaniające się z ankiet, wywiadów i warsztatów oraz debat i ankiet. Fundamentalnym założeniem strategii jest takie planowanie rozwoju miasta i gminy, które stworzy podstawy do długofalowej poprawy jakości życia obecnych i przyszłych mieszkańców Nowego Stawu. Nie chcemy w długofalowej perspektywie wskazywać poszczególnych dziedzin czy branż, ale raczej fundamenty i podstawy, na których będą tworzone konkretne programy, plany i przedsięwzięcia.

Nowy Staw w 2033 jest przedstawiony w naszej wizji rozwoju:

Miasto i Gmina Nowy Staw 2033 jako wysokiej jakości, zdrowa i bezpieczna przestrzeń zamieszkiwana przez zasobnych, zadowolonych i dumnych ze swojego Miasta i Gminy mieszkańców zaplecza Metropolii Gdańskiej.

W wyniku prac nad strategią, po opracowaniu zebranych informacji i analiz Zespół Roboczy opracował trzy zasadnicze *priorytety strategicznego rozwoju*, którym przypisane są *strategiczne cele rozwoju* lokalnego. Priorytety wraz z celami stają się wspólnym mianownikiem i pierwszoplanową wartością w kreowaniu dalszych, operacyjnych planów rozwoju lokalnego.

- **Bliski Nowy Staw. Mobilność i współpraca** to niezbędne warunki stałego rozwoju we współczesnej Europie. Komunikacja i łączność, zarówno fizyczna, jak i internetowa oraz komunikacja międzyludzka wraz ze współpracą stają się jednym z podstawowych warunków rozwoju. W tym priorytecie do najważniejszych celów strategicznych zaliczyliśmy:

- ❖ Rozwój systemów **komunikacji**, w tym drogowych, pieszych i rowerowych, umożliwiających sprawne połączenia zarówno wewnątrz gminy, jak i z otoczeniem,
 - ❖ Rozwój i propagowanie **internetu** na terenie gminy, w tym internetu mobilnego,
 - ❖ Wspieranie inicjatyw mających na celu tworzenie stabilnych form **współpracy między mieszkańcami**, w tym w różnych grupach wiekowych, zawodowych i lokalnych oraz przedsiębiorcami i instytucjami,
 - ❖ **Współpraca z sąsiednimi gminami** oraz innymi jednostkami Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego
 - ❖ Wspieranie **mobilności społecznej**, w tym zawodowej
- **Naturalny Nowy Staw. *Natura i ekologia*** są naszymi podstawowymi priorytetami, zaś poszanowanie środowiska naturalnego i jego rozsądne wykorzystanie jest zawsze podstawą długofalowego, zrównoważonego rozwoju. Główne cele strategiczne Zdrowego Nowego Stawu to:
- ❖ Ochrona **walorów przyrodniczych** regionu, w tym wód, powietrza, gleb, roślinności i zwierząt;
 - ❖ Rozwój **zielonej gospodarki**, w tym energetyki odnawialnej
 - ❖ Wspieranie **agroturystyki i rolnictwa ekologicznego**
 - ❖ Umacnianie **zdrowego stylu życia i zachowań prozdrowotnych**, w tym sportów powszechnych
- **Nasz Nowy Staw. *Dziedzictwo i tożsamość*** są filarem trwałego rozwoju kulturowego, społecznego i demograficznego. Gmina o ugruntowanej tożsamości stanie się przyjaznym i wygodnym miejscem do mieszkania, zaś rozwój zaplecza czasu wolnego oraz estetyzacja miasta i gminy dodatkowo podniosą atrakcyjność rezydencjalną i turystyczną Nowego Stawu. Ten priorytet będzie realizowany przez następujące cele strategiczne:
- ❖ Umacnianie i kreowanie **lokalnej tożsamości** mieszkańców

- ❖ **Poszanowanie dorobku i dziedzictwa** pozostałego po minionych pokoleniach, zarówno materialnego, jak i niematerialnego
- ❖ Kreowanie **marki Nowego Stawu**, zgodnej z wizją rozwoju
- ❖ Kreowanie **wysokiej jakości przestrzeni publicznych**, w tym przez rewaloryzację oraz tworzenie wysokiej jakości przestrzeni do życia i rekreacji

Wierzymy że te trzy priorytety rozwoju będą konsekwentnie wdrażane przez realizację przypisanych im celów strategicznych. Trzy zasadnicze priorytety, podobnie jak trzy liście rośliny wodnej z herbu Nowego Stawu, łącząc się stworzą wartość dodaną do lokalnych uwarunkowań, pozwalając najlepiej wykorzystać przyszłe możliwości oraz uniknąć zagrożeń rozwojowych.

4. System wdrażania Strategii

Strategia określa podstawowe priorytety i podstawy rozwoju lokalnego do roku 2033, natomiast plany o charakterze operacyjnym powinny precyzować, w jaki sposób należy wdrażać te wartości w najbliższych latach. Najważniejszym walorem każdego planu czy strategii jest jej wdrożenie. Nawet najpiękniejsze wizje i cele, odstawione na półkę ratusza stają się bezwartościowym i zbędnym produktem. Dlatego też kluczowe, równie ważne jak nakreślenie kierunków rozwoju, jest wyznaczenie sposobów ich realizacji. Przechodząc na poziom operacyjny wskazaliśmy cztery **strategiczne pola rozwoju** Miasta i Gminy Nowy Staw, na których będą skupiały się najważniejsze lokalne działania i przedsięwzięcia:

- **Praca** pozostaje zasadniczym czynnikiem wpływającym na migracje i dobrobyt materialny mieszkańców, zapewniającym bezpieczeństwo ekonomiczne mieszkańcom. Rozwój rynku pracy, poprzez wspieranie zarówno nowoczesnych zakładów produkcyjnych i usługowych, w tym turystyki, powinna opierać się o poszanowanie walorów przyrodniczych, lokalne i regionalne dziedzictwo oraz współpracę urzędu, przedsiębiorców i mieszkańców. Rolnictwo, bazując na tradycji i walorach środowiska, powinno wykorzystywać dostępność do rynków zbytu, w tym metropolii gdańskiej.
- **Edukacja** jest najważniejszym długofalowym polem aktywności lokalnej – to o jakości edukacji i jej dostępności zależą w znacznej mierze możliwości rynku pracy, kierunki migracji i świadomość mieszkańców. Edukacja w Nowym Stawie powinna być nakierowana zarówno na współpracę między szkołą i

rodzicami, między pokoleniami i pracodawcami, jednocześnie mieć na celu mobilność społeczną, uczyć otwartości i budować tożsamość, uczyć poszanowania natury, kształtować postawy i cechy, które będą miały zasadnicze znaczenie w dalszym rozwoju każdego z mieszkańców i całego miasta.

- **Czas wolny** staje się coraz to ważniejszym czynnikiem warunkującym atrakcyjność regionu. Możliwości dobrego, pożytecznego i radosnego spędzania wolnego czasu, zarówno przez dzieci, młodzież i osoby starsze, pracujących i bezrobotnych, mieszkańców i przyjezdnych stają się podstawowym walorem rezydencjalnym. System kultury, zdrowia publicznego i rekreacji, oparty o naturalne walory dziedzictwo oraz aktywną mobilność może stać się podstawą satysfakcji mieszkańców Miasta i Gminy.
- **Przestrzeń** jest tym walorem, który w najbardziej wyraźny sposób wymusza realizację priorytetowej współpracy i mobilności, podkreśla dziedzictwo i tożsamość, w oparciu o naturę i ekologię. Przyjazna przestrzeń Nowego Stawu to sprawny system komunikacji publicznej, samochodowej, pieszej i rowerowej, bezpieczna dla środowiska infrastruktura, w tym wodno-kanalizacyjna, dostępny internet, ale także bezpieczna przestrzeń publiczna, estetyka i porządek, niemożliwe bez współpracy, szacunku do dziedzictwa i natury.

W celu wdrażania przyjętych strategicznych priorytetów w poszczególnych polach rozwojowych należy przygotować w formie osobnych dokumentów szczegółowe Programy Rozwojowe, określające w perspektywie nie dłuższej niż do roku 2020 główne działania, mające na celu realizację wyznaczonych kierunków strategicznych. Programy Rozwojowe, przyjęte zarządzeniem burmistrza będą przygotowywane po uchwaleniu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Nowy Staw 2033. Programy powinny wynikać bezpośrednio z określonych strategicznych pól rozwoju, lecz nie muszą być tożsame z nimi – jedno pole może być realizowane przez kilka autonomicznych programów / polityk. Poszczególne Programy powinny zawierać:

- Zakładane cele i korzyści
- Możliwe zagrożenia realizacji
- Koordynatora
- Okres obowiązywania
- Listę partnerów / współdziaławców

- Przewidywane przedsięwzięcia i zadania
- Wskaźniki i mierniki osiągnięcia celów
- System finansowania
- System monitoringu
- Opis zgodności ze strategicznymi priorytetami rozwoju

Wszystkie cele, plany, przedsięwzięcia, zadania i inwestycje powinny realizować zarówno strategiczne priorytety, jak i wizję rozwoju Nowego Stawu 2033. Realizacja Programów Operacyjnych wymagać będzie współpracy jednostek organizacyjnych Miasta z partnerami publicznymi i prywatnymi. Postanowienia Strategii będą też realizowane w ścisłym porozumieniu z organizacjami oraz przedsiębiorcami i mieszkańcami. Co 5 lat powinna następować ocena, weryfikacja, oraz, jeśli nastąpi taka konieczność, aktualizacja Strategii Rozwoju.

Opracowanie dokumentu

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowy Staw 2033 została wypracowana przez Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Nowy Staw powołany zarządzeniem Nr 254/2013 Burmistrza Nowego Stawu z dnia 05 czerwca 2013r. w składzie:

Przewodniczący: Jerzy Szałach - Burmistrz Nowego Stawu

Zastępca Przewodniczącego: Maciej Prądyński – Zastępca Burmistrza

Koordinator : Anna Uzdownska – p.o. Kierownik Referatu Promocji i Rozwoju Gminy

Z-ca koordynatora: Sylwia Jamiołkowska – Pompa - Inspektor Referatu Promocji i Rozwoju Gminy

Konsultant: prof. UG dr hab. Mariusz Czepczyński – Uniwersytet Gdański

Członkowie zespołu: Waldemar Kalinowski- Przewodniczący Rady Miejskiej, Anna Majewska, Krystyna Wojniewicz, Bożena Kinder, Krystyna Adamkiewicz, Ewelina Kasiuk-Cwalińska, Justyna Narloch, Anna Golicka, Małgorzata Pawlak, Marta Borecka, Halina Makrocka, Elżbieta Osmańska, Magdalena Romanowicz, Wioletta Pielak, Marek Gałczyński, Krzysztof Osijewski, Marcin Juś, Joanna Stachowska, Anna Ścibek, Elżbieta Zakrzewska, Bogdan Kąkol, Witold Nowicki, Józef Michalewicz, Maria Okupna, Andrzej Pałka, Aneta Sadłocha, Jacek Zakrzewski

W ramach prac nad strategią rozwoju odbyły się cztery debaty publiczne:

- dnia 4 lipca 2013 r - spotkanie inauguracyjne podsumowujące okres realizacji poprzedniej strategii,
- dnia 25 października 2013 r -nowostawska strategiczna debata o kulturze,
- dnia 21 listopada 2013 r.- nowostawska strategiczna debata o przedsiębiorczości,
- dnia 26 listopada 2013 r. - nowostawska strategiczna debata o edukacji.